

творчого та професійного потенціалу, сприянні розвитку кращого розуміння індивідом себе, його самосприйняття, усвідомлення власного «Я», почуття впевненості в своїх силах, формування групової згуртованості та навичок спілкування, навичок співробітництва та формування психологічної компетентності.

Список використаних джерел

1. Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України № 842 від 24 липня 2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-04>.

2. Галян І.М. Психодіагностика : навч. посіб. 2-ге вид. стереотип. – Київ: Академвидав, 2011. – 464 с.

3. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія : Вступ до спеціальності : навч. посіб. 2-ге вид. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 256 с.

4. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Модульно рейтинговий курс: навч. посіб. – Київ: ВД «Професіонал», 2005. – 656 с.

Євтушенко Вікторія Ігорівна,

аспірант кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

На сьогодні важливими завданнями психологічної науки і практики є вивчення процесу розвитку людини як суб'єкта професійної діяльності, а дослідження індивідуального стилю професійної діяльності в останнє десятиліття стало важливим напрямком у проблемі оптимізації діяльності людини. Внаслідок цього виникає необхідність подальшої розробки та вивчення умов і факторів формування індивідуального стилю діяльності працівників Національної поліції України у контексті детерміністських засад особистісного та діяльнісного підходів.

Дослідження професійної діяльності поліцейських тісно пов'язане з проблемами психології особистості, і навпаки, психологічне вивчення особистості поліцейського неможливе без аналізу особливостей умов їх професійної діяльності. Саме тому, на нашу думку, становлення індивідуального стилю професійної діяльності з урахування, насамперед, властивостей самої особистості, а також специфіки вимог діяльності сприяє підвищенню продуктивності праці працівників Національної поліції України.

Індивідуальний стиль діяльності – значимий феноменологічний аспект процесу розвитку людини як суб'єкта праці. Він є предметом багатьох широко відомих у вітчизняній і зарубіжній психології досліджень. Це роботи Б.Г. Ананьєва, К.А. Абульханової-Славської, Л.Г. Дикої, Є.П. Ільїна, Є.А. Клімова, А.Н. Леонтьєва, А.К. Маркової, В.С. Мерліна, К.К. Платонова, Б.М. Теплова, М.Р. Щукіна.

Стиль діяльності розглядають в поєднанні особистісного та діяльнісного підходів М.Р. Щукін, К.О. Абульханова-Славська, А.К. Маркова, А.Я. Ніконова, О.П.Саннікова, де він виступає як сукупність різних індивідуальних якостей і системи способів реалізації професійної діяльності.

Виокремлюючи дослідження особливостей діяльності правоохоронців і проблем особистості різних фахових напрямів ОВС, варто звернути увагу на здобутки сучасних дослідників, які зробили вагомий внесок у зазначену галузь. Серед них такі вчені: Д.О. Александров, В.Г. Андросюк, В.І. Барко, А.В. Гайдашук, Л.І. Казміренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.І. Кондрюкова, О.М. Корнєв, О.М. Кретчак, О.І. Кудерміна, Т.В. Матієнко, Л.І. Мороз, І. М. Охріменко та ін. [2].

У науково-психологічній літературі утвердилось словосполучення «індивідуальний стиль діяльності», оскільки під ним розуміється узагальнена характеристика індивідуально-психологічних особливостей людини, що складаються і проявляються в її діяльності. Тобто, під стилем розглядаємо систему найбільш ефективних прийомів та способів організації діяльності, деяку стійку систему особливостей діяльності та поведінки людини [3, с. 279].

У нашому дослідженні індивідуальний стиль професійної діяльності поліцейських розглядається як стратегія поведіння в трудовій діяльності, детермінована індивідуальними й типовими особливостями суб'єктів діяльності. Виходячи з цього, оптимальний стиль професійної діяльності поліцейських – стиль, при якому збіг об'єктивних вимог професійної діяльності і найбільш виражених індивідуальних особливостей суб'єктів має максимально виражене значення, визначаючи високий рівень ефективності виконуваної діяльності.

Аналіз психологічної літератури довів, що провідним етапом з'ясування специфічних особистісних характеристик поліцейських є дослідження самої діяльності. Саме тому стиль діяльності розглядається в поєднанні особистісного та діяльнісного підходів, які у свою чергу є основою становлення та формування індивідуального стилю діяльності працівників Національної поліції України.

Отже, ми маємо на меті проаналізувати зміст та сутність феномену діяльності, особливості діяльності працівників поліції, на підставі чого зможемо вийти й на суб'єкта діяльності [1, с. 37].

Розробка загально-психологічної теорії діяльності була започаткована ще у XX ст. такими науковцями як О.М. Леонтьєв та С.Л. Рубінштейн, які зазначали, що лише у процесі діяльності людина створює себе саму. За теорією С.Л. Рубінштейна особистість народжується з діяльності та формується в діяльності [9, с. 21–22].

Як зазначає С. Д.Максименко, діяльність – це свідомо активність, що виявляється у системі дій, спрямованих на досягнення поставленої мети [5, с. 70].

Правоохоронна діяльність є класичним прикладом типу професії «людина-людина», а узагальнення характеристик сучасної поліцейської діяльності дозволяє визначити основні її психологічні характеристики, які вирізняють її серед інших видів професійної діяльності. Серед них: спрямованість на забезпечення законності і дотримання прав людини; необхідність швидко приймати рішення і висока відповідальність за них; емоційна насиченість і напруженість, психофізичні навантаження; наявність організаційних і екстремальних чинників; специфічність об'єктів професійної діяльності; толерантність до невизначених ситуацій тощо [4].

Поступово діяльнісний компонент послаблюється із зсувом акценту в сторону суб'єктивної детермінації, де основним об'єктом вивчення в юридичній психології стає особистість у межах якої вивчають особистість професіонала за конкретними видами юридичної практики з притаманними їм функціями [7].

Відповідно, особистісний підхід передбачає: виявлення та розкриття можливостей людини; становлення у неї свідомості та самосвідомості, допомогу в усвідомленні себе як особистості, своїх можливостей; розвиток її особистості та психофізичних можливостей [8].

Особистість у психології розглядають, передусім, як суспільно-психологічну сутність людини, яка формується внаслідок засвоєння нею суспільно-історичного досвіду людства [10].

Особистість – це форма існування психіки людини, яка являє собою цілісність, здатну до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності і саморегуляції та має свій унікальний і неповторний внутрішній світ [6].

Зважаючи на викладені ракурси трактування феномена особистості загалом, пропонуємо таке визначення: особистість правоохоронця – це соціалізований та професійно адаптований активний носій свідомості, інтеріоризований у правоохоронній діяльності [1, с. 27].

Отже, становлення індивідуального стилю професійної діяльності працівників Національної поліції України завжди потрібно розглядати в поєднанні особистісного та діяльнісного підходів, адже модель цього процесу відображає безперервність розвитку особистості поліцейського як суб'єкта професійної діяльності.

Перспективою наших подальших досліджень у даному напрямку є виявлення та обґрунтування на засадах особистісно-діяльнісного підходу таких аспектів як: роль психологічних якостей та вплив умов діяльності на подальші трансформації особистості, що відкриває можливості оптимізації організації професійно-психологічного відбору кандидатів на службу в Національній поліції України, а також дає змогу запропонувати психокорекційні заходи в процесі професійно-психологічного супроводження.

Список використаних джерел

1. Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: Монографія / Денис Олександрович Александров. – К: ВАДЕКС, 2014. – 307 с.
2. Зброцька О. В. Сучасний стан розроблення проблематики професійної адаптації правоохоронців до охорони громадського порядку / О. В. Зброцька // Юридична психологія : наук. журн. / [редкол.: В. В. Черней (голова) та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – № 2 (17). – С. 150–157.
3. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2004. – 701с. : ил. – (Серия «Мастера психологии»).
4. Корнев О.М. Професійно-психологічна підготовка працівників підрозділів швидкого реагування міліції України : Автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.06 / Нац. акад. внутр. справ України МВС України. К., 2001. 18 с.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібн. / С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко. – К.: МАУП, 2001. – 2-ге вид., стереотип. – 256 с.
6. Максименко С.Д. Психологія особистості / С.Д.Максименко, К.С.Максименко, М.В.Папуча. – К.: ТОВ «КММ», 2007. – С. 25–36.
7. Медведев В. С. Особистість як категорія юридичної психології / В. С. Медведев, О. А. Левенець. // Юридична психологія : наук. журн. / [редкол.: В. В. Черней (голова) та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – № 2 (17). – С. 53–61.
8. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології / В. В. Рибалка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
9. Рубинштейн С. Л. О мышлении и путях его исследования / С. Л. Рубинштейн. – М.: АН СССР, 1958. – 155 с.
10. Хохліна О. П. Методологічні й теоретичні основи психології : навч. посіб. / О. П. Хохліна. – К.: НАВС, 2014. – 232 с.